

הליכות עם ישראל

עמותה להפצת ערכי היהדות הנאמנה

אור ההליכות

שמיטת חובות ומחיקתם בפרוס ימי הדין | מו"ר הרה"ג רצון ערוסי שליט"א

שמיים.

מבחינה רוחנית "שמיטת חובות" היא מכאן ואילך ואילו "מחיקת חובות" היא למפרע כאילו לא היה חוב מעולם כי חוב שנשמט מכאן ואילך לחייב יש כתם, הוא נחשב לחדל פירעון ואולי גם לבלתי אמין, אך במחיקת חובות למפרע אין לחייב שום רע כי בעל החוב השמיד את כל מסמכי החובות ויכול החייב לפתוח דף חדש בכוחות חדשים ורעננים כך שסיכוייו להשתקם גדולים.

הנה עבד עברי שנמכר לעולם, עד היובל, הוא אדם ששקע בדאגתו רק לחייו החומריים תוך הזנחת חייו הרוחניים, נמשל ונדמה לבהמה, אולם ביובל הוא יוצא לחירות. בראש השנה של שנת היובל הוא מפסיק לעבוד ואליבא דאמת הוא זכאי כבר לצאת לחירות, ובכל זאת לפי ההלכה עדיין אינו בן חורין עד אחרי יום הכיפורים כי הוא צריך לצרוב בתודעתו במשך עשרת ימי הדין את משמעות החירות האמיתית - לא חופש שבו הוא יתנהל חופשי אחרי תאוותיו אלא אדם ששואף לחירות אלוהית לשלטון יצרו הטוב, להשתחררות יצרו הטוב משעבודו של יצר הרע. באתם עשרת ימי הדין הוא יצרוב בתודעתו את ייחודו כאדם שנברא בצלם אלוהים ואת ייעודו לזכך נפשו במצוות ומעשים טובים כדי שנשמתו תהיה מלאכית בת נצח בעולם האמת והנצח אחר מותו.

לא די בכך אלא כל החברה היהודית צריכה לתת פרסום באותו יום כיפורים של היובל לחירות האמיתית. כל יהודי מצווה לתקוע בשופר, לא רק לשמוע קול שופר אלא לתקוע תקיעה של חירות, ולהתפלל במוסף של אותו יום כיפור מלכויות, זיכרונות ושופרות כמו במוסף של ראש השנה. אז ורק אז יצאו העבדים לחירות כי העבד אחרי הנהגתו באותם עשרת ימי הדין של היובל והנהגת כל החברה בשנת היובל הוא כאילו נולד מחדש, ויכול להיות צדיק יסוד עולם מכאן ואילך כאילו לא היה עבד שנמשל לבהמה. כיוצא בו מי ששם לו למטרה לא רק לזכות בדינו בראש השנה אלא חוזר בתשובה בעוצמה רבה כדי שיזכה לסליחה ולמחילה ולכפרה ביום הכיפורים הוא יוכל להגיע לדרגה שזדונותיו הופכות לזכויות. הרי הוא כנולד מחדש עם כוחות חדשים ועצומים לילך בדרך ה' ומכאן להבא כל האנרגיות שהיו לו למילוי כל תאוותיו וכל הכישרונות שהשתמש בהם להשליט יצרו הרע, כל אלה אחרי תשובתו העוצמתית ייפכו לאנרגיות חיוביות מתוך עוצמה לעשות אך טוב.

במוצאי שנת השמיטה מצווה בעל חוב לא לנגוש את בעל חובו ולא לתבוע חוב שכבר הגיע מועד פרעונו בראש השנה של מוצאי שביעית. מצווה זו תכליתה לצרוב בתודעתו כי הממון שזכה בו הוא מאת ה', וה' נתנו לו לצורך קיומו ולצורך מצוות, מעשים טובים וגמילות חסדים. הרי אפילו בעלי מטעים מצווים בשנת השמיטה להשמיט את מטעיהם וכל דכפין ייתי וייכול שנאמר: "והייתה שבת הארץ לכם לאכלה לך ולעבדך ולאמתך, ולשכריך ולתושבך הגרים עמך, ולבהמתך ולחיה אשר בארצך תהיה כל תבואתה לאכול", בעל המטע שווה לכל אחד אחר ורשאי לקחת מן המטע רק מזון שלוש סעודות ליום כי לה' הארץ ומלוואה. זהו יסוד גדול באמונה היהודית של עולם חסד ייבנה. אולם החייב שהוא ירא שמיים ירצה לפרוע חובו אע"פ שבעל חובו השמיט חובו, ולכן יאמר החייב לבעל החוב שבכל זאת יקבל ממנו את הכסף כי כך אמרו חכמים "כל המחזיר חוב שעברה עליו שביעית רוח חכמים נוחה הימנו". ברור הדבר שאם החייב לא אמר בכל זאת כי הוא רוצה שבעל החוב יקבל ממנו פירעון חובו, החוב נשמט.

לכאורה באותו אופן ניתן לומר שימי הדין לפי המתכונת שה' ציווה אותנו להתנהל בהם, הם מעין שמיטת חובות בינינו ובין אבינו שבשמיים. הרי בראש השנה ה' מעמיד כל יצוריו במשפט ואנו בעוונותינו המרובים חייבים לו ומצווים אנו לפרוע לו חובותינו. פירעון חובות אלה נעשה ע"י שאנו מקיימים מצוות ה' שהוא בעל חובנו ושבים בתשובה. מבחינת הדין אין מניעה מה' לנגוש חובותינו ולמצות בנו את הדין ולהענישנו, אך חסד עשה עמנו ה' שנתן לנו את ימי הדין כדי שאם נתנהל בהם כפי שציוונו, ה' הבטיחנו שהוא ישמיט חובותינו ע"י שיעביר ראשון ראשון וירבה מחילה לחוטאים ולסליחה לפושעים. כך יוצא אפוא לאחר שהאדם שב בתשובה ומתפלל לה' שיזכהו בדינו, אם אותה תשובה הייתה כנה ואיכותית הרי היא בבחינת הצעת פירעון חובותינו לה'. כלומר שה' יבדוק תשובותינו ואם הגענו למצב שיש לנו זכויות יותר על חובות מזכה אותנו בדינו ויכתוב אותנו לחיים טובים. אולם כמו שאדם החייב כספים לחברו אם הגון הוא צריך לומר לבעל חובו שבכל זאת רצונו לתת לו את הכספים על אף ששמט חובו, כך אנו כלפי ה' אסור שנסתפק בתשובה של ימי הדין אלא תשובתנו צריכה להיות תשובה מתמדת שמוכיחה כי אנו משתקמים רוחנית כדי לחיות חיים של תורה ויראת

המרכז העולמי
למשפט התורה

בית הדין
לדיני ממונות

ארגון
"אשת חיל"

כולל
להכשרת דיינים

שבטות עיון | ירחי כלה
וישיבות ר"ח

הוצאת ספרים
מכון מש"ה

אתר
"נצח ישראל"

www.net-sah.org

העלון מוקדש לרפואת
מרים בת סעדיה

חולקו מספריו של אביגדור קהלני בנושא "גבורה ומנהיגות". ביום השלישי שמענו את שיעורו של הרה"ג הרב יוסף אברקי שליט"א בנושא "שמיטת כספים והגדרות המדויקות מי הוא עני על פי התלמוד ועל פי חז"ל".

הרב אליהו אביעד שליט"א העביר שיעור בנושא "התענית והסיגוף כאמצעי חינוכי לדעת הרמב"ם".

הרצאות ופעילויות לנשים במהלך ירחי כלה, התקיימו על ידי: גב' נסיה שולב בנושא "שירת האדמה - נבואות מתגשמות לאתגרים בחיינו". גב' אושרה בן משה הנחתה סדנא לנשים ביצירת פסיפס ומקרמה. אילן צאלי העביר סדנא מוזיקלית ומשמחת עם שילוב כלי נגינה שונים.

ביום הרביעי התקיימו הרצאות בשיתוף עם מכון שז"ר בנושא "שירת שבזי והעליה מתימן" ע"י: ד"ר משה גברא בנושא "מסקנות וגילויים חדשים בעליה הגדולה מתימן", עמוס רחמים בנושא "המסע הטראגי מרחבי תימן למחנה האשד", ולנשים ד"ר אסתר קאפח על "התמורות בעליית יהודי תימן". הרה"ג רצון ערוסי שליט"א סיכם בשיעור את "ההיכטים החינוכיים של שירתו של רבי שלם שבזי".

ביום שישי טיילנו באתרים עתיקים באזור פורייה ולמקומות שהגיעו אליהם יהודי תימן עוד לפני קום המדינה.

השבת היתה באווירה מיוחדת במסורת יהודי תימן, כולל ג'עלה, שירות ודברי תורה. הרבנית שרה ערוסי מב"ת העבירה לנשים שיעור "מסע לאור גאולת ירושלים".

התקיים במלון "קיבוץ לביא" בנושא "שמיטת כספים והדאגה לאוכלוסיות החלשות", בהשתתפות כ-100 ידידי עמותת הליכות עם ישראל בראשות מו"ר הרה"ג רצון ערוסי שליט"א, ובהנחייתו של מזכיר העמותה ר' אברהם חמדי הי"ו על הארגון מר מוטי צארום הי"ו.

את ירחי כלה ליווה בשירה ובזמרה הפייטן מאיר הג'בי הי"ו, אשר הנעים בקולו במהלך ירחי כלה בהופעה מיוחדת לחברי העמותה ובליווי שירי שבת במהלך כל השבת.

טקס הפתיחה היה בהשתתפות הרה"ג ישעיהו מייטלס, רבה של נהריה אשר שומר אמונים לרבנו הרה"ג רצון ערוסי ומגיע לכל הכנסים והרצאות היתה בסימן "שמיטת כספים ובסיפורי החורבן של בית מקדשינו במהרה יבנה".

בערב הראשון סיפר החוקר והמרצה, נתי מלחי, את סיפור גבורת מגיני הרובע היהודי בשנת תש"ח, סיפורים אותנטיים אשר לוו במצגת, ובהם סיפורים שלא נשמעו ולא דווחו בתקשורת.

ביום השני שמענו את הרצאתו של הרב גלעד מסינג הי"ו בנושא "תשעה באב שחל להיות בשבת לשיתת הרמב"ם". התקיים ערב שאלות ותשובות עם מו"ר הרה"ג רצון ערוסי בהנחייתו של מר יגאל גיל הי"ו.

בערב זכינו לשמוע סיפורי גבורה ומנהיגות על ידי גיבור ישראל תת אלוף במילואים, אביגדור קהלני, אשר הזכיר את ידיו העמוקה ואת שיתוף הפעולה עם הרב רצון ערוסי בהעלאת יהודי תימן. לאחר ההרצאה המאלפת

הקבלת פני רב

ירושלים	קרית אונו
יום שלישי, א' דחווה"מ סוכות, 11.10.22	יום שלישי, א' דחווה"מ סוכות, 11.10.22
בשעה 17:15	בשעה 17:15
בית הכנסת "אבי דוד" רחוב אבן ספיר 5 (נחלאות) ירושלים	בית הכנסת "שיבת ציון" רחוב הרב שלום הלוי 6 קרית אונו

הליכות תורת ישראל - תורת עם עולם בנשיאות הרה"ג רצון ערוסי שליט"א אירחה ביום שלישי, כ"ז בתמוז תשפ"ב, את הגאון הגדול הרב צבי שכטר שליט"א - ראש ישיבת יצחק אלחנן בניו יורק בקרית אונו. הרב שכטר מסר שיעור בכולל לדיינים בנושא דיני עדות. המעמד התקיים בנוכחות ראש הכולל, הרב חנן גפני הי"ו והדיין הרב מימון נהרי הי"ו, חבר בית הדין הגדול לערעורים.

בית הדין לדיני ממונות בראשותו של הרה"ג רצון ערוסי שליט"א

רב העיר קריית אונו וחבר מועצת הרה"ר לישראל קורא לציבור הרחב להתדיין רק ע"פ דין תורה בכפוף לחוק הבוררות. יש אפשרות לערעור לפני הרכב נוסף. לפרטים יש לפנות אל מזכיר ביה"ד בכתב לבקשת בורות, בציון פרטי הצדדים המלאים והמדויקים.

בדואר אלקטרוני: bdmamonot@gmail.com
בפקס: 1533-5351119

או לכתובת בית הדין לדיני ממונות: ת"ד 911 קריית אונו 55100

וכן יש פוסקי ההלכה שאסרו על היחידים שאינם עשרה, לומר י"ג מידות, ולכן יש שנהגו לכנות את שם ה' ב"ג מידות, בחילוף אותיות, ואומרים במקום שם ה' "מצפץ".

ש. האם מותרת אכילה קלה כגון עוגיות מלאווח וכוס קפה, בין תפילת שחרית למוסף?
ת. מותר רק כביצה, ועם קידוש לפני כן.

ש. היום נשות ישראל חשופות לסכנות בבואן במגע עם החברה מחוץ לבית לא פחות מאשר הגברים, הן במקומות עבודה והן במוסדות לימוד אקדמיים. אין אם כן מקום לחייב אותן גם לשמוע כל שופר?
ת. אמת. ועל כך אנו דוויים ומצטערים. ובכל זאת נשות ישראל ביישניות הן, ובטבען אינן יצריות בהשוואה לגברים, שהיצריות מוטבעת בהם, ולכן הגברים זקוקים לקול שופר, תרועה, שתרועע את יצריהם. לא כן הנשים.

ש. יחיד המתפלל מוסף מוקדם בראש השנה (בנץ). ויסיים שחרית בסביבות 6:45 בערך. האם רשאי הוא לתקוע בשעה זו או ב-7:00 שמא יפריע לשינת השכנים שחלקם אולי לא שומרי תו"מ?
ת. יכול לתקוע בכל שעה ביום, במשך היום, ללא כל קשר עם התפילה. כמו כן, או יסגור חלונות או יתקע בשעות מאוחרות, כי זמן התקיעות כל היום.

לכן, גם אחים שלומדים תורה, בסיום הלימוד יכולים לומר קדיש, אף שהבנים כל אחד במקומו אומר קדיש.

ש. ביישבותי יש סליחות לספרדים האם לומר בציבור את הסליחות בנוסח הספרדים או ביחיד בנוסח תימן בלדי?
ת. מעלת הסליחות כשהיא נאמרת בציבור וברוב עם, לכן עדיף לומר בציבור מאשר ביחיד גם אם זה לא לפי מבטאו או נוסחו לגמרי. אולם מי שאינו מרוכז באמירת סליחות של עדה אחרת, יאמר ביחיד ורחמנא לבא בעי.

ש. אדם שאומר אשמורות ביחיד מה מותר לו לומר ומה לא? וכן אדם שמקבל כדורים לשינה וקשה מאוד לו לקום בשעת אשמורת ואת הזמן המוקדם הוא מנצל לתפילת שחרית, עד איזו שעה מותר לומר את הסליחות?
ת. לפי רבינו, ומנהג תימן הקדום, יכול היחיד לומר כל סוגי הסליחות.

הזמן הראוי ביותר לאמירת סליחות, לפני עלות עמוד השחר, ומי שלא יכול לעשות כן, לפי רבנו, ומנהג תימן הקדום, יכול לומר סליחות בכל עת במשך היום והלילה.

אולם, לפי המקובלים, אין לומר סליחות בלילה לפני הצות הלילה.

ש. ילד מגיל 3 - איך לחנך אותו לבשר וחלב? כמה שעות המתנה?

ת. אם ילד כזה כבר מבין, והוא מבקש גלידה חלבית, והוא בתוך השש שעות מאז שאכל בשר, יש לסרב ולהסביר לו.

ש. האם מותר לי להשכיר / לאכסן בדירה שלי אדם מבוגר יהודי שהוא חי בדירה הזאת באופן קבע עם גויה?

ת. לצער, לא. כי השכירות היא גם לגויה, ויש איסור לא תחנם. נימוק נוסף, שכירות זו היא כנדר מסייע בידי עוברי עבירה, במיוחד שהם משמשים, חלילה, מודל לחיקוי של זוגיות בין יהודים ולא יהודים, וזה מרשם להתבוללות.

ש. א. אחותי נפטרה, ונאמר לי, שהבנים צריכים קדיש והאחים לא צריכים לומר קדיש, רק הבנים. מה הדין?
ב. האם תימנים לא נוהגים לומר בשלושים קדיש על מות אב, אם יש בן שיכול לומר קדיש?
ת. א. לפי המנהג, הבנים אומרים קדיש. אם אין בנים, האחים אומרים קדיש. אם יש נכדים, עדיפות לנכדים.

ב. יהודי תימן אומרים קדיש על לימוד תורה "דעתיד לחרתא", והוא הושאל ליתומים, אם יש יתומים.

גבולות וסמכות הורית - חלק ב: הקושי שלנו ושל הילדים עם גבולות

כפני הכלב, הבן אינו מתבייש מאביו. ועל מה יש לנו להשעין? על אבינו שבשמים".

למקרא דברי חז"ל אנו חשים אי נוחות. גם גדולי החכמים שצפו זאת ברוח קדשם הבינו את הקושי שבתקופה זו עד שאמרו שיעדיפו שלא לחיות באותה תקופה: "ייתי ולא איחמיניה" (סנהדרין צ"ב), כלומר: יבוא המשיח ולא אראנו, מפני "היפוך הסדרים" שבאותה תקופה.

הרב אברהם יצחק הכהן קוק מסביר במאמר המכונה: "מאמר הדור", מאמר המופיע בתוך "עקבי הצאן", שהינו קובץ מאמרים שכתב הרב קוק למחנכים על מנת לברר את אופן החינוך הראוי בדורות הללו. שיסוד התופעה אינו נובע מפחיתות הדור לעומת קודמיו אלא דוקא ממעלתו של דורנו.

"דורנו, הוא דור נפלא, דור שכולו תמהוץ. קשה מאד למצא לו דוגמא בכל דברי ימינו. הוא מורכב מהפכים שונים, חושך ואור משמשים בו בערבוביה. הוא שפל וירוד, גם רם ונשא; הוא כולו חייב, גם כולו זכאי אנחנו חייבים לעמוד על אופיו למען נוכל לצאת לעזרתו" ("עקבי הצאן", בתוך אדר היקר, עמ' קח).

לעומת אנשי הדור שהקים את המדינה, בעיקר אלו שבאו מארצות המזרח, שאמונתם הייתה תמימה וברורה, אך לא תמיד היו להם את ההסברים העמוקים והמהותיים לתופעות המתרחשות, בדורנו ישנה תביעה להאמין לא רק כי ה' ציווה, אלא לנסות ולהבין מדוע ה' ציווה כך. כשהדברים אינם מובנים הדור מתקשה להאמין ולבצע. רק מתוך ההבנה הזו של יסוד התביעה של הדור, שהוא הרצון להבין, נוכל לתת מענה מתאים ולחנכו כראוי להיות אנשים ישרים, ההולכים בדרך התורה והמצוות.

במאמר הקודם הסברנו שהגבולות מסייעים לנו להגדיר מה נכון עבורנו ומה לא. וכן שהגבולות אינם מטרה אלא אמצעי לסייע לילדינו להתקדם בכיוון הנכון.

בשנים האחרונות ישנה שחיקה מתמדת של סמכות בכלל, ושל הסמכות ההורית בפרט. יש לכך ביטויים שונים. ילדים הסרים פחות למשמעת הוריהם או ילדים המביעים דעה לגבי דבר שהתבקשו לעשות ומסרבים לבצעו אם אינם מבינים את ערכו. מן העבר השני ניצבים ההורים המתקשים להציב גבולות ומוצאים את עצמם מתחננים שהילד לא יפתח איתם במאבק, כיוון שידם של ההורים תהיה על התחנות.

על מנת להבין את התופעה, נתבונן על הדבר בשתי נקודות מבט משלימות.

מנקודת מבטם של ההורים, במשך דורות רבים ההורים השתמשו בחינוך "סמכות" שפעמים רבות כלל הכאה פיזית, ואף הסתמכו על הפסוק (משלי יג, כד): "חושף שִׁבְטוֹ שׁוֹנֵא כְּנוֹ", כאשר המשמעות של "שבטו" בעיניהם הייתה הכאה פיזית. לפני כמאתיים שנה קראו הוגי דעות שונים תיגר על דרך חינוך זו וטענו שחינוך כפייתי אסור, כיוון שהוא מצער את הילד ואינו לוקח בחשבון את רצונותיו ולכן החינוך צריך להיות מבוסס על שמחה. אותם "מהפכנים" שמו במרכז את הילד ואת רצונותיו. בדורנו הגיעו ההורים לשוקת שבורה, כיוון שאינם מעוניינים לחזור לחינוך הסמכותי שהונהג בעבר והתאפיין בהטלת מרות מבלי לקחת בחשבון את רצונותיו של הילד, אך מצד שני הקיצוניות ההפוכה שאליה הגיעו, בה הילד במרכז והוא מנהל את חייהם, לא מניבה את התוצאות המיוחלות.

ומנקודת מבטם של הילדים, כחלק מההליך הגאולה, רצונם של הילדים משתכלל והם מבקשים להבין את משמעות הדברים ולא לעשותם רק כי כך אמרו להם. כמוכן, יסוד התביעה הינו צודק אלא שהצורה בה הדברים מתבטאים היא מורכבת.

כפי שאמרו חז"ל (סוטה מט, ב):

"בעקבות משיחא חוצפא יסגא (=תתרבה), ויוקר יאמיר... וחכמות סופרים תסרח, ויראי חטא ימאסו, והאמת תהא נעדרת, נערים פני זקנים ילבינו, זקנים יעמדו מפני קטנים, בן מנוול אב, בת קמה באמה, כלה בחמותה, אויבי איש אנשי ביתו, פני הדור

מבוסס על הפרק: "גבולות וסמכות הורית" מתוך הספר "יסודות החינוך" יונתן לוי, מחבר הספרים: "יסודות החינוך" - הדרכות חינוכיות להורים, ו"מתגברים בקדושה" - הדרכות מעצימות לנער המתבגר.

050-9391244
yonaam@gmail.com

זוכה האדם לקבל את המבט התלת מימדי. כך הם גם חיי המשפחה, רק המבט הכפול והשונה של בני הזוג מאפשר ניהול חיים מתוקן ועשיר ולכן צריך האדם להיבנות מהבדלי הראייה שהוא מוצא בינו לבין אשתו, להודות עליהם וכמובן לעשות בהם שימוש רק בהתאם למצוות הבורא ברוך הוא. גם בעולם הלמדנות מקובל שלימוד תורה ביחידות יש בו סכנות וחשש טעויות (ברכות סג,ב). חשיבות הלימוד בחברותא באה מהעובדה ששני לומדים חושבים אחרת זה מזה ומביאים ללימוד שתי נקודות השקפה שונות על כל סוגיה ורק מתוך כך מתבררים עקרונותיה ויסודותיה.

עם כל זאת, ישנם גם מקרים נדירים בהם אין דרך גישור ראויה בין שני בני זוג, ולמקרים כאלה ייעדה התורה את אפשרות הגירושין, אך עלינו לזכור שמדובר במקרים קיצוניים ולא שגרתיים. ידועים דברי הגמרא החותמים את מסכת גיטין שמי שמגרש את אשתו הראשונה אפילו מזבח מוריד עליו דמעות. הגמרא לומדת זאת מפסוקים בספר מלאכי (ביג-יד) אולם חשוב להבין פסוקים אלו על דיוקם. הנביא הוכיח את האנשים האמידים שאחרי השנים הקשות של עלייה לארץ ישראל וההתבססות בה בתחילת ימי הבית השני מול כל צרי יהודה, שנים שהרגישו בגופם כיצד ארץ ישראל נקנית ביסורים, לאחר שזכו להתבסס וצברו עושר זנחו לפתע את נשותיהן שליוו אותם באותם שנים קשות, לטובת נשים צעירות יותר ופעמים אף נכריות, ונשיהן הראשונות נותרו לעצמן כשאת דמעותיהן היו יכולות להביא רק לפני המזבח. אלו הם הגירושין שחכמים גינו מאחר והם באו מכפיות טובה ושיקולים תאוותניים בלבד, אולם כשיש סיבות עקרוניות שאינן מאפשרות קשר של שותפות אמת לכך הציבה התורה את מצוות הגירושין.

עם ישראל והקב"ה נמשל רבות בדברי נביאינו לאשה עם בעלה. הקב"ה זוכר בגעגוע את חסד הנעורים של כנסת ישראל שהלכה אחריו למדבר לארץ לא זרועה באמונה שלמה, לאחר מכן החלו השנים הקשות עם נפילות והתמודדויות ואף שהיו קשיים לא מעטים עדיין מי כעמך ישראל גוי אחד בארץ. עם שנמצאו בו מקדשי שם שמים בכל הדורות, עם ששרד את אלפי שנות הגולה ועם שממשיך לצפות לגאולה השלמה שבה נשוב לקשר חי ופועם עם הקב"ה כקדם.

כפעם שעברה ראינו שהרמב"ם העדיף את פסוקי התורה שמהם עולה שזיווג של אדם אינו כפוי משמים, והוא תוצאת החלטותיו האישיות של כל אדם כגון האם לצאת למלחמה. הדבר משתמע גם מהמלצותיהם של חז"ל איזו אשה ראוי לאדם לבחור. עם זאת נשארה שאלה אחת פתוחה והיא מדוע אם כך, הגמרא נתנה לנו סוגיה שמשמעותה הפשוטה נותנת ללומד המתחיל את התחושה שה' הוא העומד מאחורי בחירת האיש בכת פלונית דווקא?

יתכן ומטרת חז"ל באה ללמדנו שאדם צריך לזכור את סיפורו של אדם הראשון שקיבל את אשתו בצורה ברורה מאת ה', ומאחר וכולנו בני אדם, הרי שכולנו פוגשים נסיונות דומים, נסיונות שהם מעין אלו שאבי האנושות עבר. בחטאו הגדול עם עץ הדעת זיהו חז"ל חטא נוסף שהיה בפרשה. כשענה אדם לה' שהאשה שהעניק לו היא שהביאה אותו לחטוא, אומרים חכמינו שכאן כבר בטובה (עבודה זרה ה,ב). משל למה הדבר דומה, לאדם שקיבל מחברו את רכבו בהשאלה, אלא שהוא נהג בו בניגוד לחוק וסופו שגרם לתאונה שבה נפצע. והנה כשחזרו ונפגשו וחברו שאלו על הרכב ענה לו המשאל שבגלל הרכב שניתן לו נגרמו לו צרות רבות. זהו בדיוק מצבם של רבים מבני האדם, הם מחפשים זמן רב את בת הזוג שתתאים להם, וכשה' מזמן להם בחורות ראויות הם בוחרים מתוכן ומקימים בית. אולם כשמתחילים מעט קשיים שהם טבעיים וצפויים בחיים המשותפים, במקום לחפש פתרון חכם וראוי הם ממהרים לטעון שהאשה שניתנה עמהם היא האשמה. קשה להם לקבל שנשים עם לעצמן ודרך חשיבתו של כל אחד מבני הזוג שונה, וכך חשוב שיהיה. לכן באים חז"ל ומדגישים שמה' יצא הדבר. אל תתלה את הבעיות באשתך המסויימת הזו, אלא הנח בדעתך שכל אשה הייתה נוהגת בצורה דומה ועליך למצוא עמה את דרך החיים המשותפת. משל נאה נתנו בדבר ששני בני הזוג דומים הם לשתי עיני האדם. מדוע ניתנו לאדם שתי עיניים ולא אחת, ומדוע העיניים מרוחקות זו מזו? התשובה היא שמטרתן להעניק לנו שתי תמונות שונות של המציאות. שיהיה פער בין שתי התמונות ולפי גודל הפער האדם יוכל להעריך את המרחק בינו לבין כל החפצים שלפניו. ככל שהפער גדול יותר כך הוא יודע שהמרחק קטן יותר, וכך

לנו אל יוסף אשר יאמר לכם תעשו | מו"ר הרה"ג יוסף קאפח זצ"ל

כה תמוז תשל"ט

חלק ג של התשובה

לק"י

כבוד הרב שלום נגר שליט"א

כנהר שלום

הערק. ואם תרם תרומתו תרומה, כמבואר בפ"ה תרומות הל' ד אין תורמין מדבר שלא נגמרה מלאכתו על דבר שלא נגמרה מלאכתו, ואם תרם תרומתו תרומה.

יא. אסור לכהן להמצא תחת האילן שהמת תחתיו אפילו המת ברוח אחת והכהן ברוח אחרת, כי כל צל האילן אהל אחד הוא.

בכ"ר יוסף קאפח

ט. בענין נפילת אפים לחתן, אנו אין לנו עתים וזמנים שאין בהם נפילת אפים אלא אותם שמנה הרמב"ם בהלכות תפלה פ"ה ה"ל טו, וראינו לפני ת"ח גדולים וחשובים שהחתן עצמו נופל על פניו ביום חופתו, והיו כאלה שנמשכו אחרי דברי האחרונים ונמנעו מלפול על פניהם.

י. הלוקח ענבים לעשות ערק נקרא לא נגמרה מלאכתו, ואין להפריש לכתחלה אלא לאחר גמר מלאכה, היינו מן

מתוך ספר "תשובות הרב קאפח" חלק ו, מאת הרה"ג שלום נגר שליט"א, עיינו בספרו החדש, שם ציין מקורות והאריך הרחיב במקורות מספרי הפוסקים.